

คุยเฟื่อง...เรื่องสังฆทาน (อีกครั้ง)

นำเสนอเมื่อ : 5 ก.ค. 2552

๑ สังฆทานคืออะไร

พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ ชุดคำวัด โดย พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ. 9 ราชบัณฑิต) วัดราชโอรสาราม กรุงเทพฯ ให้ความหมาย “สังฆทาน” ไว้ดังนี้

“สังฆทาน” คือ ทานที่ตั้งใจถวายแก่สงฆ์หรือผู้แทนของสงฆ์ ไม่จำเพาะเจาะจงรูปใดรูปหนึ่ง หากถวายโดยเจาะจง เรียกว่า ‘บุคลิกทาน’ ดังนั้น สังฆทานมีอันสงสมากกว่าบุคลิกทาน เพราะผู้ถวายมีจิตใจที่กว้างขวาง ไม่เจาะจงว่าจะเป็นภิกษุรูปใด เป็นการแสดงถึงความตั้งใจจะถวายด้วยศรัทธาอันเป็นสาธารณะ

ดังนั้น การทำบุญเลี้ยงพระในงานต่างๆ การไปทำบุญตักบาตรที่วัด การใส่บาตรพระที่เดินบิณฑบาต หากไม่จำเพาะเจาะจงพระรูปใดรูปหนึ่ง นับเป็นสังฆทานทั้งสิ้น

มีทานอีกรูปแบบหนึ่งที่คล้ายๆ สังฆทาน เป็นทานที่มีอาณาเขตกว้างขวางกว่าคือ ทานที่ให้แก่มนุษย์ที่ไม่เฉพาะกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่งเรียก **สาธารณทาน** เป็นทานที่ไม่จำกัดเฉพาะในรั้ววัด เป็นการให้ที่ไม่มีขอบเขต สังฆทานเป็นส่วนหนึ่งของสาธารณทานเช่นนั้น

๑ จัดสังฆทานให้ได้ประโยชน์

เดี๋ยวนี้เวลาพูดถึง “สังฆทาน” พวกเราจะนึกถึงถังสี่เหลี่ยมๆ ภายในบรรจุข้าวของเครื่องใช้เยอะเยอะมากมาย จนล้นออกมาปากถัง แลว่ามีพลาสติกใส่หุ้มทับอีกที

แท้จริงแล้วของที่ จะถวายหม่อมพระสงฆ์โดยไม่เจาะจงที่เรียกว่า สังฆทาน นั้น คืออะไรก็ได้ที่เหมาะสมกับชีวิตสมณะ ไม่จำเป็นต้องเป็นถังสี่เหลี่ยมๆ ที่วางขายตามหนารานสังฆภัณฑ์เสมอไป

ข้าวของเครื่องใช้ที่บรรจุมักเป็นของที่พระภิกษุเก็บไว้ใช้ในชั้วงวันเข้าพรรษา (ประมาณ 3 เดือน) ส่วนมากก็จะเป็นของที่ใช้ดำรงชีวิตทั่วไปเหมือนเราๆ ท่านๆ นี้แหละ เช่น ผงซักฟอก, ยาสีฟัน, แปรงสีฟัน, สบู่, ยาสระผม เป็นต้น จะมีเพิ่มมาหน่อยก็จะเป็นผาอบนำฝน สบงจีวรเครื่องนุ่งห่ม ที่พระภิกษุจะต้องมีไว้ใช้

ถ้าเราไม่รู้ว่าซื้ออะไรไปถวายพระสงฆ์ดี เพราะฉะนั้นจึงต้องอาศัยเครื่องสังฆทานที่มีจำหน่ายตามร้านบรรจุให้สำเร็จรูป อีกรู้ทั้งการบรรจุกระป๋องก็ทำให้เรียบร้อยสวยงาม ซื้อปุ๊บก็ถือไปถวายปั๊บ เขาก็ับยุคสมัยพอดี ไม่ต้องเสียเวลาไปซื้อหามาประกอบให้ลำบาก

ถึงเวลาที่ต้องมาทบทวนการทำสังฆทานกันเสียที สังฆทานที่ดีไม่จำเป็นต้องมีของถวายมากมาย ขอเพียงเป็นของที่จำเป็นและมีคุณภาพดีเท่านั้นก็เพียงพอแล้ว และการเลือกซื้อของมาประกอบเป็นสังฆทานเอง จะได้ของดีมีคุณภาพกว่าการไปซื้อ “ถังเหลืองๆ” ตามร้านสังฆภัณฑ์ทั่วไป หากผาอาบน้ำฝนราคาฝิ่นละ 60-80 บาท ราคาถังสังฆทานก็จะประมาณ 200-600 บาท แลแล้วแต่ของข้างในและขนาดถัง

“ถังเหลืองๆ” ที่มีวางขายตามร้านสังฆภัณฑ์นั้น บางร้านจะยัดหนังสือพิมพ์หรือกระดาษแข็งเข้าไว้เต็มกระป๋อง ส่วนที่เป็นสังฆทานหรือข้าวของเครื่องใช้จริงๆ จะถูกบรรจุไว้แถวขอบปากถัง เพื่อให้ดูว่ามีของใช้มากมายจนล้นปากถัง แล้วเอาพลาสติกใสหุ้มอีกทีเพื่อไม่ให้ของล้นจนหก แท้จริงแล้วมีของใช้ไม่กี่อย่างเท่านั้นเอง

๑ ข้าวของเครื่องใช้ที่ซื้อหามาจัดเป็นสังฆทานได้

- สบู่ จัดเป็นเครื่องประทีนผิว แต่พระก็ใช้ได้เพื่อทำความสะอาดและระงับกลิ่นกาย
- ยาสีฟัน ชนิดผงหรือแบบหลอดก็ได้ ยาสีฟันสมุนไพรก็น่าสนใจ
- แปรงสีฟัน เลือกที่เป็นชนิดขนแปรงอ่อนๆ จะได้สบายเหงือก
- ยาสระผม เอาไว้ใช้เวลาโกนศีรษะจะได้โกนได้ง่ายขึ้น
- ใบบิดโกน เป็นของจำเป็นมาก เพื่อใช้โกนศีรษะ
- ผงซักฟอก ใช้ซักจีวรเพื่อความสะอาด
- เครื่องดื่มสมุนไพรพร้อมชง จำพวกขิงผง ชารางจืด มะตูม, นม UHT, น้ำผัก-น้ำผลไม้ 100 % , เครื่องดื่มผสมธัญพืช หรือจะเป็นเครื่องดื่มรสช็อกโกแลต โยเกิร์ตหรือไอวอลล์ตินพร้อมดื่มก็ได้

ที่สำคัญอย่าลืมดูวันหมดอายุก่อนซื้อด้วย

- ผ้าอบน้ำผืน เลือกที่เนื้อหนาๆ หรืออาจเลือกซื้อเป็นสบง (ผ้าห่ม) หรือจะเป็นอังสะก็ได้ เพราะพระท่านมักจะมีผ้าอบน้ำผืนอยู่มากแล้ว จะขาดแคลนก็คือสบงและอังสะ ถ้าถวายให้สามเณรก็จัดเหมือนพระเซนกัน

- ถวายสังฆทานแม่ชี ก็เปลี่ยนจากผ้าเหลืองเป็นชุดแม่ชี ซึ่งหาซื้อได้จากวัดบวรนิเวศวิหาร, สถาบันแม่ชีไทย หรือร้านสังฆภัณฑ์ทั่วไป หากหาซื้อไม่ได้ก็เปลี่ยนเป็นผ้าขาวเนื้อดีตามร้านขนาด 2-4 เมตรแทน จากนั้นแม่ชีท่านจะนำไปตัดเย็บเป็นเสื้อ ผาถุง ผาครอง ตามสมควร

- ซีดีธรรมะ หนังสือธรรมะ หนังสือเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม หนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ หรือหนังสือความรู้ต่างๆ ที่คิดว่าพระสงฆ์ควรรับรู้เพื่อนำไปบอกกล่าวแก่ญาติโยมได้

- ยาสมุนไพรต่างๆ รวมทั้งยาแผนปัจจุบัน เช่น พาราเซตามอล ยาแก้ปวดท้อง ท้องเสีย ยาลดกรด ในกระเพาะอาหาร แอลกอฮอล์ล้างแผล เบตาดีนสำหรับใส่แผลสด ยาบรรเทาอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ และยาทาเมื่อถูกแมลงสัตว์กัดต่อย ฯลฯ

- เครื่องเขียน สมุด ปากกา ดินสอ รวมทั้ง ของจดหมาย แสตมป์

- ไฟฉาย ถ่านไฟฉาย ซึ่งวัดตามชนบทและวัดป่าสิ่งนี้ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นมาก

- งาน ชาม ช้อน ส้อม อาจสอบถามดูว่าวัดนั้นๆ ต้องการจำนวนมากหรือไม่ จะได้จัดเป็นชุดใหญ่ถวายเป็นของสงฆ์ เพื่อให้ชาวบ้านหยิบยืมได้ดว้ยในงานบุญประเพณีต่างๆ รวมทั้งเครื่องมืองานช่าง เช่น ค้อน ตะปู ไขควง หรืองานเกษตร เช่น จอบ เสียม พลั่ว และอุปกรณ์งานทำความสะอาด เช่น ไมกวาดอ่อน ไมกวาดแข็ง ถังขยะ ที่ตักผง ฯลฯ

- รม สำหรับให้พระท่านได้ใช้ในช่วงฤดูฝน ควรหาซื้อสีที่เหมาะสม เช่น สีดำหรือสีน้ำตาล

- บาทร ควรหาซื้อบาทรที่มีความหนาพอสมควร เวลาที่ญาติโยมใส่ข้าวสุกร้อนๆ ลงไป มือท่านจะได้ไม่พอง ที่สำคัญไม่ควรมีน้ำหนักมาก เพราะท่านต้องไ้เดินบิณฑบาตเป็นระยะทางไกล

- ของอื่นๆ ที่มักนิยมใส่ก็มี กระดาษชำระ ข้าวสาร หัวหอม กระเทียม น้ำมันพืช น้ำตาล เกลือ น้ำปลา ฯลฯ ที่จัดว่าเป็นของแห้งเก็บไว้ได้นาน ของเหล่านี้ถ้าพระท่านใช้ไม่ทัน ท่านก็มักจะเก็บรวบรวมนำไปบริจาคต่างจังหวัดอีกที นับเป็นนงจรบุญไม่มีที่สิ้นสุด

จัดเรียงข้าวของที่ซื้อมาลงในภาชนะซักผ้าที่ซื้อมาต่างหาก อาจจะเป็นถังหรือกะละมังก็ได้ แล้วนำไปถวายได้ทันที

๑ ข้าวของบางอย่างที่ไม่ควรถวาย

- บุหรี่ กาแฟ สิ่งเสพติด เครื่องดื่มชูกำลังทุกประเภท

- ผลิตภัณฑ์อาหารที่บรรจุด้วยโพลีเอทิลีน เพื่อหลีกเลี่ยงมลพิษทางสิ่งแวดล้อม

- อาหารกระป๋อง ผลไม้กระป๋อง เพราะเป็นอาหารที่มีสารกันบูด สารเคมี ไม่ส่งผลดีต่อสุขภาพ ใส่เป็นผลไม้สดจะดีกว่า ถ้าในวัดมีครัวอาจซื้อผักสดเขาคั้วก็ได้

- ใบชาคุณภาพต่ำ พระไม่ค่อยได้ชงฉัน ควรเปลี่ยนเป็นเครื่องดื่มสมุนไพร ให้ประโยชน์กับสุขภาพมากกว่า

- กล่องสบู่ ปกติพระท่านมีอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องซื้อถวายอีก

- ระบุหุ้กิ่งสำเร็จรูป อาหารบิณฑบาตในตอนเช้าเป็นอาหารสด และมีคุณค่ากว่า
ไม่ควรส่งเสริมให้ทานฉันทอาหารที่มีคุณค่าน้อย

- น้ำอัดลมหรือน้ำที่ผ่านการปรุงแต่งกลิ่นและสี เช่น น้ำส้ม น้ำองุ่นที่แต่งกลิ่นและสี

๑ แสงสว่างไสวถึงชาติหน้า

เทียนและหลอดไฟ เป็นอีกอย่างหนึ่งที่เป็นของนิยมในการถวาย เพราะในสมัยก่อนพระสงฆ์ที่อยู่จำพรรษาในวัดต่างจังหวัดต้องใช้เทียนเพื่อเป็นแสงสว่างในวัด แต่ในปัจจุบันวัดในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดส่วนใหญ่ก็เปลี่ยนมาใช้ไฟฟ้ากันแล้ว ก็ไม่ใช่เรื่องแปลกถ้าหากเราจะเปลี่ยนมาถวายหลอดไฟนีออนกันบ้าง ราคาเทียนที่ถวายกันก็จะประมาณ 150-1,600 บาท แล้วแต่ว่ามีสลักลายหรือไม่มี ถ้าขนาดเดียวกันก็จะต่างกันประมาณ 100 บาท

ถ้าดูจากความหมายแล้วก็ได้แตกต่างกันเท่าไรนัก เพราะนัยว่าจะทำให้ชีวิตของผู้ถวายรุ่งโรจน์สว่างไสวไปถึงภพหน้าชาติหน้า ยิ่งถ้าใครหนทางชีวิตมืดมิด ถือโอกาสดีช่วงเทศกาลเขาพรรษานี้ถวายเทียนหรือหลอดไฟนีออนกันแก่เคล็ดสักหน่อย สาธุ !!!

ที่มา www.kroobannok.com